

Oponentský posudek diplomové práce

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE,

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Téma: Analýza regionální dimenze dotačních titulů do environmentální sféry v programovém období 2004 - 2006

Odpovědný řešitel: Leoš Zavřel

Oponent: Ing. Marie Trantinová

2010

Předkládaná práce se zabývá hodnocením regionální alokace investic v rámci Politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU do environmentální sféry z období 2004–2006. Analýza byla provedena porovnáním předpokládané míry podpory a skutečné míry podpory podle klasifikovaných regionů podle zvolených kritérií.

Zvolené výzkumné otázky hledají odpověď na správné zacílení podpor do regionů v ČR.

Obsahová úroveň práce:

Práce má rozsah 109 stran, včetně seznamu literatury a 10 mapových příloh. Použitá literatura je poměrně rozsáhlá a zahrnuje jednak řádně citované odkazy na publikované práce a internetové stránky. A jednak odkazy na programové dokumenty a další prameny. Celkově lze hodnotit obsahovou stránku a rozsah jednotlivých kapitol jako poměrně vyvážený a přehledný. Kapitoly jsou logicky navazující, v úvodu mají představenou strukturu, která je později pevně dodržena. Teoretická část je fundovaně zpracována, obsahuje jen drobné nepřesnosti například v oblasti iniciativních programů a chybějících podpor Horizontálního plánu rozvoje venkova 2004 – 2006 jako jeden ze základních správců krajiny (zemědělců, vodních a lesních hospodářů).

Metodika práce je spíše stručnější kapitola a mohla by obsahovat rozpracovanější postup výpočtu zejména k u nejsložitější části analýz tj. „určení předpokládané míry podpory“. Na druhé straně je tato popsána v kapitole 5. „Hodnocení regionální dimenze dotačních titulů do environmentální sféry“.

Metodický postup empirické části práce sestával ze tří navazujících fází. První fáze spočívala v určení předpokládané míry podpory v jednotlivých krajích podle sociogeografických charakteristik. V druhé fázi byla provedena analýza regionální dimenze distribuce finančních prostředků a ve třetí fázi byla pro jednotlivé kraje porovnána předpokládaná míra podpory se skutečnou mírou podpory.

Hodnocení a závěr pracuje na úrovni krajů a okresů, které přesně nemohou postihovat lokální skutečnou potřebu míry podpory (dílčí povodí, ZCHÚ, obce, MAS), přesto přináší zajímavé signální informace vhodné především pro hodnocení politiky, budoucí rozhodovací proces alokace podpor projektů, nebo přípravu následných plánovacích dokumentů. Mám na mysli například tyto závěry:

- a) Zajímavé zjištění je, že při zahrnutí projektů z kohézních fondů do analýzy regionální dimenze dotačních titulů byla prokázána pozitivní střední míra závislosti míry podpory na alikvotním podílu rozlohy jednotlivých krajů na ČR (tj. čím větší rozlohu daný kraj zaujímal, tím více finančních prostředků v něm bylo alokováno). V případě nezahrnutí projektů z kohézních fondů byla prokázána pozitivní střední míra závislosti míry podpory na alikvotním podílu počtu obyvatel jednotlivých krajů na ČR (tj. čím více obyvatel v daném kraji - tím více těchto finančních prostředků v něm bylo alokováno).
- b) Z hodnocení meziregionálních rozdílů v čerpání finančních prostředků vzhledem ke konkurenční pozici jednotlivých krajů vyplynulo, že oproti očekávání (dle alikvotního podílu kategorií na počtu obyvatel a rozloze ČR) směřovalo relativně nejvíce veřejných výdajů do regionů s příznivou konkurenční pozicí a naopak relativně nejméně do regionů s málo příznivou konkurenční pozicí. Nebylo potvrzeno tvrzení, že relativně nejvíce finančních prostředků bude směřovat do regionů s nejméně příznivou konkurenční pozicí.
- c) Z práce vyplynuly důležité závěry, jako například, že jsou méně podpořeny příhraniční oblasti a do strukturálně postižených a environmentálně postižených regionů ČR, což je v rozporu s cíly hned několika plánovacích dokumentů ČR a EU.

Je jistě složité definovat přesně, která území potřebují vyšší finanční podpory, zda cenná a chráněná, která vyžadují nároky na udržování dobrého environmentálního stavu, nebo ta, která potřebují nevyhovující stav životního prostředí vylepšit. Některé faktory (potenciál území, finanční podpora, aj) mohou mít i protichůdný efekt, proto zvolený zjednodušený přístup hodnocení (porovnání) alokovaných a čerpaných finančních prostředků podle pěti kritérií (voda, infrastruktura, ovzduší, odpady a

krajina) vidím jako souhrnný a možný pro sledování dopadů politik. Autor správně uvádí, že oblast evaluace je dosud nedostatečně obsazená zejména v multikriteriální a regionálním úhlu pohledu.

Odpovědi na obě výzkumné otázky byly v souladu s jejich formulací v diplomové práci uvedeny.

Úroveň práce s literaturou, citační aparát:

Práci s literaturou lze pokládat za velmi dobrou. Autor prokázal orientaci v české i v zahraniční literatuře.

Jazyková a grafická úroveň práce:

Práce působí z hlediska jazykové úrovně vyváženě, úroveň grafických prací a příloh je velmi dobrá. Jako kladnou stránku považuji velké množství přehledných tabulek a mapových výstupů.

Soupis konkrétních chyb vyžadujících reakci uchazeče:

Rozsáhlost zpracovaného tématu byla zvládnutá dobře, jen by stálo za úvahu zahrnout také INTERREG IIIB, Horizontální plán rozvoje venkova ČR 2004 – 2006 (osu II a část osy III), z hlediska logické struktury a potenciálních chyb však v podstatě nemám, co bych jako oponent kritizovala.

Spíše bych uvedla dodatek, že regionální či lokální přístup vyžaduje ve větší míře zohlednit (zahrnout) také potenciál aktérů rozvoje venkova, správců vod a životního prostředí, sociodeografické ukazatele, hlubší znalost historického i současného stavu regionů – území (land use, způsob hospodaření, intenzita zemědělské a lesní výroby, atraktivita území apod.). To by jistě velmi posílilo interpretaci získaných výsledů.

Celkové hodnocení práce:

Práce představuje vyváženou kombinaci kompilační studie na základě dostupných informačních pramenů a vlastního zpracování. Práci lze hodnotit jako velmi zdařilou a přes výše popsané drobné výhrady přispívá rozvoji evaluačních studií programových dokumentů a politik, které jsou v současné době žádoucí.

Celkový návrh posuzovatele pro hodnotící komisi:

Připomínky, uvedené v tomto posudku, jsou převážně doporučujícího anebo formálního charakteru, práce splňuje nároky kladené na zpracování diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě před komisí pro obhajoby a navrhuji známku „výborně“.

V Opavě, 7. 9. 2010

Ing. Marie Trantinová

oponent